

Demokratisera mera!

**NO HAY
DEMOCRACIA
SIN DEMÓCRATAS**

- exemplet Chile

Detta är ett spel om demokratiseringen av Chile på slutet av åttiotalet. Syftet är att deltagarna ska få en djupare förståelse för händelseförloppet och för de olika aktörernas roll.

Spelet är tänkt för minst fyra personer plus spelledare. Om ni är fler än så kan man spela vid flera bord samtidigt

Du behöver en sax eller en kopiator.

Detta för att deltagarna skall få sina rollkort i handen. Rollkorten finns längst bak och kan antingen klippas ut ur häftet, eller kopieras.

Läs igenom häftet
innan du leder spelet
första gången!

Lycka till!

FÖRSTA RONDEN

- Läs upp berättelsen om Chile

”Chile är ett av Latinamerikas mest lovande länder när vi ser till jämlikhet och ekonomisk tillväxt. Kalla kriget pågår i full fart och marxistiska vindar blåser över Latinamerika. Chile har en fungerande demokrati, och i presidentvalet 1970 vinner marxisten Salvador Allende, tillsammans med det socialistiska partiet och dess allierade. 1973 avsätts Allende av Pinochet i en militärkupp. Då startar ett 15 år långt envælde av systematiska brott mot mänskligheten, politiskt förtryck, mord och rädsla. Politiska oppositionsledare tystas, svartmålas, förföljs och tvingas till exil. Pinochet har vid två tillfällen genomfört folkomröstningar om huruvida han skall få sitta kvar eller ej, han har naturligtvis vunnit dessa. Radio och teve är under Pinochets kontroll. Det dröjer först fram till en bit in på 1980-talet då kritiska röster mot Pinochet vågar sig fram till det offentliga rummet.

Någonting börjar hända i Chile. Oppositionspartier, till och med de som förbjudits av Pinochet, växer i storlek. Sociala folkrörelser ger sig ut på gatorna och demonstrerar mot Pinochets envælde och mot de ökande ekonomiska klyftorna. Situationen blir allt oroligare. Terrordåd utförs av såväl av militären som extrema grupper från vänsterkanten.

Året är nu 1988. Det skall hållas ytterligare en folkomröstning om att Pinochet ska kunna sitta kvar som landets president i 8 år till eller inte. Enligt konstitutionen från 1980, innebär en röst på nej att ett demokratiskt val ska hållas inom ett år för att välja fram en ny kongress och en ny folkvald president. En röst på nej innebär med andra ord att landet påbörjar en demokratisk övergång. Konstitutionen säger dock att om Pinochet avsätts i detta val, kommer han och militärjuntan beviljas amnesti, Pinochet får sitta kvar som landets högsta militära chef fram till 1998 och efter det på en plats på livstid i senaten.

Första uppgiften:

- Lägg ut **Rollkort 1** på bordet med texten nedåt.
- Läs upp en presentation av scenen: Ni kommer representera fyra olika rörelser:
Kristdemokraterna; partiet som till viss del ansåg militärkuppen som legitim fram till de insåg att Pinochet inte hade avsikt att dela makten. Detta ställde Kristdemokraterna i opposition och rörde sig ideologiskt mer vänsterut. **Socialistpartiet**; partiet som fick Allende till makten och numera är förbjudna att verka på grund av Pinochets rädsla för att de ska återta makten och införa socialism i Chile. **Kvinnorättsrörelsen**; en samling av flera lokala kvinnorättsorganisationer som nu har samlats för att framföra en enad stark röst mot det rådande kvinnoförtrycket. och **fackföreningarna**; finns kvar i landet, trots att flera har förbjudits. Nu har de som finns kvar enats för att stärka arbetarvilans röst för ett mer jämlikt samhälle. **Katolska kyrkan**; är de som har bjudit in er till detta möte och har som främsta mål att ni ska kunna enas.
- Deltagarna får dra var sin roll och får läsa på i några minuter, medan du läser upp uppgiften.
- Läs upp uppgiften: Kristdemokratiska partiet har bestämt sig för att driva kampanj för att folk skall delta och rösta nej i folkomröstningen. De har bjudit in er att diskutera en gemensam kampanj.
- Låt alla presentera sig, läsa upp sin bit av berättelsen och sin inledande ståndpunkt.
- Därefter får de diskutera och fatta beslut under vilka former de själv önskar.

Vad som står på lapparna är inte hemligt, de får gärna titta på varandras lappar, om de vill. De får också be spelledaren att repetera saker ur berättelsen om de inte minns vad som berättats.

- Låt deltagarna diskutera och be dem sedan komma med ett beslut: Vilka gick med på att driva kampanj tillsammans och vad gick kampanjen ut på?

Hur det blev i verkligheten:

Vid 1988 lyckades Kristdemokratiska partiet och Socialistpartiet tillsammans med andra partier bilda en koalition och driva en gemensam valkampanj för att rösta nej i valet. Socialistpartiet var sist på bollen eftersom de var skeptiska till att gå och rösta. Valkampanjen för att röstregistrera sig och sedan gå och rösta var extremt framgångsrik. Bara ett år tidigare såg det ut som att valdeltagandet skulle bli väldigt lågt, istället blev valdeltagandet över 90%, där 56% röstade för att avsätta Pinochet. Av alla som röstade, var 52% kvinnor vilket var en historisk seger för landets kvinnor. Aldrig någonsin hade valdeltagandet av landets kvinnor varit så högt. Pinochet avsattes men han och militärjuntan fick sin amnesti. Pinochet satt kvar som landets högsta militära chef fram till 1998 och i senaten fram till 1999, då han förlorade sin immunitet.

ROND 2

- Spelledaren läser upp fortsättningen på historien

Den enade oppositionen lyckades avsätta Pinochet från makten och ett stort steg mot demokrati är nu taget. Men segern var inte så självklar. Trots en enad opposition vann nej-sidan endast med 56% av rösterna. Detta betyder att stödet för Pinochets militärregim trots allt var större än vad många trodde.

Året är nu 1989 och det första demokratiska presidentvalet sedan Pinochet avsattes ska hållas. Den karismatiskt populära ekonomen Hernán Büchi har mot alla odds lyckats ena högerpartierna i en koalition. Büchi var tidigare finansminister under militärdiktaturen. Han säger sig ta avstånd från diktatur, men har tidigare visat lojalitet mot militärjuntan.

I samband med det kommande valet kommer en ny kongress och senat väljas. Partierna kommer enskilt ställa upp i parlamentsvalet - de som får, socialisterna är fortfarande förbjudna. Men hur skall oppositionen göra med presidentvalet?

De kan inte låta Hernán Büchi vinna.

Uppgift:

Kristdemokraterna föreslår att ni enas kring Juan Fernández till oppositionens presidentkandidat? Vilka garantier vill ni andra ha innan ni går med på att stödja hans valkampanj?

- Dela ut **Rollkort 2** till deltagarna. Alla fortsätter spela samma roller. Låt all presentera sig och sin inledande ståndpunkt.
- Därefter får de diskutera och fatta beslut under vilka former de själv önskar.
- Be deltagarna presentera resultatet komma med ett beslut: Hur många kunde ena sig bakom Juan Fernández?

Hur det blev i verkligheten:

I valkoalitionen 1989 var det vissa partier som lämnade och vissa nya partier tillkom, men i det stora hela såg koalitionen nästan likadan ut. De två tyngsta partierna var Kristdemokratiska partiet och Socialistpartiet. Koalitionen nominerade den kristdemokratiska partiledaren Patric Aylwin. Koalitionen bestämmer att direkt efter presidentvalet att verka för att ändra konstitutionen så att inget demokratiskt parti kommer vara förbjudet i framtiden i Chile. Kristdemokratiska partiet och Socialistpartiet kommer överens om att nästa presidentval, 1993, kommer vara en rättvis strid mellan Kristdemokratiska partiet och Socialistpartiet. Patricio Aylwin vinner presidentvalet med 55% av rösterna. Büchi får 29% av rösterna. Resten av rösterna fick oberoende kandidater. Aylwin verkar som president i landet, inrättar den första sanningskommissionen **och håller sina löften till Socialistpartiet.**

Om du inte har en kopiator kan du klippa ut rollkorten!

Om du tappar bort dem finns de att skriva ut på www.silc.se under fliken "Publikationer".

Rollkort rond 1

Pablo Castro, 62 år, präst i Chilenska katolska kyrkan.

Berätta för de andra:

Som ni vet representerar jag den katolska kyrkan i Chile och jag har bjudit in er till detta möte för att ge er chansen att höra varandra och förhoppningsvis komma fram till gemensamma mål om hur en demokratisk övergång ska kunna ske i Chile.

Jag har samlat ett par av er förut. För några år sedan bjöd vi in politiska partier samt representanter från militärjuntan för dialog och förhandling. Ni lyckades bilda en enad politisk opposition, Democratic Alliance och vi upptäckte att det även fanns incitament inifrån Pinochets regering att uppnå en demokratisk övergång. Dessa förhandlingar tyckte såklart Pinochet inte om och de personer inom regimen som deltog, fick avgå. Detta blev fallet för Democratic Alliance.

Idag har vi anordnat förhandlingarna lite annorlunda än då. Ni som sitter här runt bordet kommer från politiska partier och sociala rörelser. Observera idag att vi inte har bjudit in representanter från militärjuntan. Detta ger er möjlighet att samtala och förhandla fritt utan att behöva oroa er för militärjuntan lyssnar.

Mitt mål är att ni enas om hur ni ska avsätta Pinochet. En gemensam opposition är starkast. Ni alla är här av samma skäl, ni vill avsätta Pinochet och återskapa demokrati.

Rollkort rond 1

Juan Fernández, 55 år, jurist. Kristdemokratiska partiet.

Berätta för de andra:

Pinochet måste bort, och vi kan bara göra det tillsammans! Vi måste driva en kampanj som har två budskap: För det första att alla väljare ska registrera sig och för det andra att de skall rösta nej.

Samtidigt är det viktigt att vi följer konstitutionen. Om militärjuntan riskerar att bli ställda inför rätta kommer de aldrig lämna ifrån sig makten, även om de förlorar folkomröstningen. Då kommer de bara strunta i folkomröstningsresultatet, hitta någon ursäkt för att ogiltigförklara det. Och det är ju de som har vapnen.

Vi är skyldiga våra barn att återupprätta demokratin i vårt land, därför måste vi alla vara beredda att kompromissa.

För dig är det viktigt: Att få med sig Socialistpartiet i koalitionen och vinna fackföreningsrörelsens stöd, då de kan nå ut till många.

Din styrka är: Ni är trovärdiga i breda folklager, inte bara bland demokratikämpar, utan även människor som är rädda för att Chile skall bli som Kuba, men samtidigt av det rådande politiska förtrycket, har tilltro till Kristdemokraterna.

Ni kan absolut inte: Samarbeta med någon som vill ta till våld för att störta diktaturen.

Rollkort rond 1

Javier González, 60 år, regional politiker i exil från Chiles

Socialistparti.

Berätta för de andra:

Jag lever i exil på grund av förföljelse av regimen. Jag kommer aldrig glömma mina partikamrater som avrättades vid militärkuppen 1973. Jag kommer aldrig glömma president Allende från vårt parti. En folkvald president som tvingades bort av militärjuntan.

Vi är idag förbjudna som parti, men vi har fortfarande stort stöd hos befolkningen.

Det viktigaste är att vi återgår till en demokrati, men kommer verkligen en folkomröstning göra någon skillnad? Om vi förlorar, då legitimerar vi ju bara Pinochets makt en gång till. Och hur skall vi kunna övertyga våra väljare om att Pinochet inte skall fängslas och straffas? Är det verkligen rättvist, är det verkligen demokrati, om inte militärjuntan ställs till svars för sina brott?

För dig är det viktigt: Att få återvända till Chile, att få gå och rösta som en fri medborgare och verka som politiskt parti i ett fritt land inom en snar framtid. Du drömmer om att återvända till Chile, du kommer falla på knä och kyssa marken, så mycket har du saknat ditt land.

Din styrka är: Ni har hög legitimitet i vänsterkretsar och bland arbetarrörelsen.

Ni kan absolut inte: Tillåta att militärjuntan beviljas amnesti för de fruktansvärda brott de har begått.

Rollkort rond 1

Francisca López, 24 år, student. Kvinnorättsaktivist.

Berätta för de andra:

Vi kvinnor i Chile har lyckats mobilisera oss förut och kan göra det igen! Vi var med och demonstrerade mot Allendes socialism och vi har i detta skede startat protester mot Pinochet. Våra organisationer börjar bygga en stadig opposition mot Pinochets traditionella familjebild. Under Pinochets tid vid makten har hans konservativa politik för landets kvinnor då Pinochet har institutionaliserat en icke jämställd arbets- och familjefördelning mellan landets kvinnor och män.

Vi i kvinnorättsrörelserna anser att det enda sättet för oss alla att sätta stopp för den diktaturen är att rösta emot Pinochet i det kommande valet. Vi vill informera till alla, framförallt kvinnor hur viktigt det är att röstregistrera sig och rösta nej i det kommande valet. Jag kommer aldrig acceptera att låta våra barn växa upp i ett land där en kvinnofiendlig militärjunta har något slags inflytande i hur landet styrs.

För dig är det viktigt: Befolkningen röstregistrerar sig och att nej-sidan vinner i valet så att en demokratisk övergång startas och kvinnorna i Chile kan återfå sina fri-och rättigheter. Kampen tar inte slut förrän Chiles kvinnor och män lever helt jämställt.

Din styrka är: Vi har lyckats mobilisera landets kvinnor förr och kan göra det igen. Vi har hög legitimitet hos kvinnor i Chile och vi kan samarbeta med alla som tänker rösta för att avsätta Pinochet och vill bygga ett jämställt Chile.

Ni kan absolut inte: Samarbeta med någon förespråkar våld eller inskränkning av kvinnors rätt i det chilenska samhället.

Rollkort rond 1

Sebastian Pérez, 26 år, gruvarbetare, facklig representant.

Berätta för de andra:

Jag har jobbat i gruvan sedan tidig ålder, precis som min far och hans för innan dess. Sedan jag började jobba i gruvorna har jag sett hur lönerna har blivit sämre, företagen har behövt varsla och vi som är kvar har behövt jobba fler timmar. Mina egna vänner har förlorat sina jobb i gruvan och kan nu inte försörja sina familjer! Samtidigt ser jag hur cheferna får det bättre. Vi ser hur de knappt sliter och kör runt i sina fina bilar.

Detta svek mot oss riktiga arbetare har fått mig att engagera mig fackligt. Därigenom ser jag utvecklingen av hur allt fler fackföreningar förbjuds och snart kanske även min är förbjuden. Jag och mina kamrater är missnöjda med våra löner och arbetsförhållanden. Detta är Pinochets fel. Oavsett valresultatet kommer han aldrig att avgå.

Det verkar inte som att de politikerna runt bordet har gjort något för att avsätta Pinochet. Socialisterna ser vi inte röken av och Kristdemokraterna har suttit i parlamentet tillsammans med Pinochets anhängare bra länge nu. Snart måste vi ta tag i saken i egna händer!

För dig är det viktigt: Vi måste avsätta Pinochet. Politikerna har haft många år på sig nu medan vi arbetare bara får det sämre och sämre. Han måste bort till varje pris.

Din styrka är: Vi är många. Vi är det riktiga Chile. Utan oss skulle samhället inte kunna existera. Genom fackföreningarna kan vi mobilisera en stor folkmassa som följer en och samma linje.

Ni kan absolut inte: Acceptera att Pinochet sitter kvar vid makten efter valet, oavsett vilket resultat blir! Vi tillåter inte heller att någon annan aristokrat skulle ta över makten och styra Chile på samma sätt som Pinochet!

Rollkort rond 2

(delas ut EFTER att rond 1 är genomförd)

Pablo Castro, 63 år, präst i Chilenska katolska kyrkan.

Berätta för de andra:

Vi har samlat er återigen för att ni ska förhandla om presidentvalet som snart kommer. Ert samarbete i valet förra året visade att en enad opposition är en starkare opposition. Dock måste poängteras att ni inte vann valet med stor marginal. Detta innebär att det trots allt fanns en stor del av befolkningen som röstade för att Pinochet skulle sitta kvar vid makten 8 år till. Många röstade på Pinochet för att de inte trodde att ni hade en chans att vinna valet. Ni lyckades ändå visa folket att ni kunde enas trots era ideologiska motsättningar. Detta kan ni dra fördel av i det kommande presidentvalet. Vi i katolska kyrkan föreslår att ni enas om en presidentkandidat för att öka era chanser att vinna mot högerkandidaten Büchi. Vi föreslår att Juan Fernández nomineras som presidentkandidat. Det jag vill att ni nu förhandlar fram är om ni kan tänka er att nominera Fernández och i så fall på vilka villkor. Kom ihåg att en demokratisk övergång precis är påbörjad, men inte slutförd.

Rollkort rond 2

(delas ut EFTER att rond 1 är genomförd)

Juan Fernández, 56 år, jurist. Kristdemokratiska partiet.

Berätta för de andra:

Mitt mål är att få så många som möjligt att gå med på att stödja mig som presidentkandidat.

Om oppositionen splittras på flera olika småkandidater, kommer Hernán Büchi vinna, han har ju stöd av en tredjedel av befolkningen. Alltför många är naiva och går på hans påstående om att han har tagit avstånd från diktaturen. Jag och mitt parti är helt övertygade om att Hernán Büchi inte har avsikterna att dela med sig av makten till de andra partierna i kongressen. Vi har verkat som oppositionsparti under Pinochets tid vid makten och har stora erfarenheter av parlamentariskt arbete. Vi har bred kunskap om hur konstitutionen fungerar och hur vi ska kunna uppnå en demokratisk övergång samtidigt som vi förhåller oss till konstitutionen. Vi måste inte glömma att Pinochet fortfarande är landets högsta militära chef och vi kan inte riskera att göra honom och militären alltför arga genom att trampa på de rättigheter de erhåller i enlighet med konstitutionen. Vi är idag det största tillåtna partiet och vår största chans att uppnå en liberal demokrati är om jag blir vår enda presidentkandidat.

För dig är det viktigt: Att vi fortfarande förhåller oss till konstitutionen. Konstitutionen kan vi ändra endast när ett demokratiskt parti får makten. För att ha en chans mot Büchi måste vi fortsätta vara en enad opposition.

Din styrka är: Vi har stor erfarenhet inom politiken, då vi även har verkat som tillåten opposition i kongressen under militärdiktaturen. Vi är även mycket bekanta med konstitutionen.

Ni kan absolut inte: Acceptera att det socialistiska partiet ställer upp med egen presidentkandidat. Detta kommer leda till att Büchi vinner presidentvalet.

Rollkort rond 2

(delas ut EFTER att rond 1 är genomförd)

Javier González, 61 år, regional politiker i exil från Chiles Socialistparti.

Berätta för de andra:

Trots att vi idag inte är tillåtna som politiskt parti, vill vi gärna ställa upp med en egen kandidat om Kristdemokraterna inte kan gå med på våra krav. Detta skulle vi kunna göra, genom att starta ett parti under ett annat namn eller stötta en presidentkandidat som kallar sig partipolitiskt obunden. Utan våra röster på er kandidat, kommer ni aldrig kunna vinna. Vi måste ha garantier. Vi vill se att Pinochets militärjunta ställs inför rätta och att de som begått brott mot Chile ska straffas för det. Endast då kan vi få vår försoning. Vi vill även att konstitutionen ändras så att alla demokratiska partier tillåts att verka. Detta skulle ge oss en ärlig chans att vinna mot er redan i presidentvalet 1993. Vi vill även att era vallöften ska vara våra gemensamma vallöften till folket. Det som oroar oss är att Kristdemokraterna har suttit i kongressen samtidigt som Pinochet var diktator. Varför gjorde de inte mer då för att bjuda in oss i det politiska landskapet?

För dig är det viktigt: Att konstitutionen ändras så att vi så snart som möjligt kan verka som det politiska parti vi en gång var. För oss är det även viktigt att Pinochets militärjunta ställs inför rätta, oavsett vad konstitutionen säger.

Din styrka är: Vi har stor del av befolkningen på vår sida, inte minst fackföreningarna. De chilensare som vill ha mer ekonomisk jämlikhet i landet kommer att stödja oss.

Ni kan absolut inte: Stötta en presidentkandidat som inte kan lova oss att ändra konstitutionen så att alla demokratiska partier ska tillåtas att existera och verka politiskt.

Rollkort rond 2 (delas ut EFTER att rond 1 är genomförd)

Francisca López, 25 år, student. Kvinnorättsaktivist.

Berätta för de andra:

I valet som genomfördes förra året, var hela 52% av alla som röstade kvinnor. Nu är det dags att de får vad de har röstat på. Vi tänker stödja den kandidat som kan garantera oss att kvinnors ställning höjs i samhället och kan sätta stopp för det institutionaliserade patriarkala samhälle som Pinochet byggde upp. Vi är öppna till att höra vilka garantier ni politiker kan ge oss. Vi tror inte att Büchi, trots sin karisma, kan ge oss kvinnor de rättigheter vi kräver.

För dig är det viktigt: Att den demokratiska övergången genomförs och att vi kvinnor får det bättre i Chile.

Din styrka är: Sett till det förra valet är en majoritet av de som röstar kvinnor.

Ni kan absolut inte: Vi tänker inte fortsätta ha det som vi har nu, men är även skeptiska till att socialism skulle stärka kvinnors rätt i samhället.

Rollkort rond 2 (delas ut EFTER att rond 1 är genomförd)

Sebastian Pérez, 27 år, gruvarbetare, facklig representant.

Berätta för de andra:

Vi vill se att den presidentkandidat vi stöttar kommer garantera oss arbetare att alla fackföreningar som förbjöds under Pinochets tid ska tillåtas att verka igen. Vi är även mycket intresserade av att se att Pinochet och hans militärjunta straffas för de brott de begått mot den chilenska befolkningen. Under Allendes tid som president utlovades vi arbetare bättre löner och arbetsförhållanden. Vi vill se att den presidentkandidat som vi stödjer kan förverkliga dessa löften.

För dig är det viktigt: Att Pinochets militärjunta ställs inför rätta och att den kandidat som vi stöder kan garantera oss arbetare bra villkor.

Din styrka är: Vi är många i antal. Utlovas vi inte bättre villkor kan vi inte bara bojkotta valet, vi kan uppmana till storskalig strejk.

Ni kan absolut inte: Gå med på att Pinochets militärjunta inte ställ inför rätta.